

Beleidsvraag inzake gezondheidsrisico's i.r.t. omvang geitenbedrijven

17 februari 2026

Stuurgroep VGO-III

Beleidsvraag VWS

De vraag over de gezondheidsrisico's voor omwonenden van geitenhouderijen in relatie tot de omvang van geitenbedrijven is in de Kamerbrief van 9 januari 2026 gesteld en ook bij het commissiedebat zoönosen van 14 januari 2026 aan de orde gekomen. In de Kamerbrief staat het als volgt beschreven: *“Bij de uitwerking van de afstandsnorm bezien we tevens of deze ook moet gelden voor uitbreidingslocaties. Daartoe vragen we de onderzoekers of zij de relatie tussen omvang van geitenbedrijven en risico in relatie tot emissiereducerende maatregelen in de bedrijfsvoering nader in beeld kunnen brengen.”*

De zinsnede 'in relatie tot emissie-reducerende maatregelen' refereert aan een situatie waarin een geitenbedrijf emissie-reducerende maatregelen heeft doorgevoerd. Hierdoor kan de relatie tussen de omvang van het bedrijf en het risico op een longontsteking voor omwonenden mogelijk veranderen. Aangezien er geen informatie beschikbaar is over het effect van deze maatregelen, kan de stuurgroep VGO-III de vraag niet specifiek in relatie tot emissie-reducerende maatregelen beantwoorden. Daarom beantwoordt de stuurgroep VGO-III de vraag: wat kan op basis van onderzoeksresultaten gezegd worden over de relatie tussen omvang van geitenbedrijven en het risico op longontsteking bij omwonenden?

Reactie stuurgroep VGO-III

In het rapport Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO-III) [1] wordt in een aantal paragrafen gerefereerd aan bedrijfsomvang:

Hoofdstuk 3, paragraaf 3.2.2:

'Resultaten uit de meta-analyse lieten associaties zien voor afstanden van 500 meter (OR 1,73 [95%-betrouwbaarheidsinterval (95% BI) 1,24-2,42]) en 1.000 meter (OR 1,19 [95% BI 1,00-1,14]) tussen het woonadres en een geitenhouderij in het gecombineerde UGO- en VGO-onderzoeksgebied [2]. Er werd geen additioneel effect gevonden van het aantal geiten binnen die buffer.'

Hoofdstuk 8.1, laatste zin, eerste paragraaf:

'Het verhoogde risico op longontsteking nabij geitenhouderijen correspondeerde in het VGO onderzoeksgebied met ongeveer 89 (gemiddeld over de jaren 2009-2013) tot 127 (gemiddeld over de jaren 2014-2016) vermijdbare gevallen per 100.000 inwoners per jaar. In het UGO onderzoeksgebied betrof dit 10 tot 50 vermijdbare gevallen per 100.000 inwoners per jaar voor drie van vier afzonderlijke jaren 2014-2017. In de meta-analyse werd een verband gevonden met de aanwezigheid van geiten binnen 500 meter maar geen additioneel effect van het aantal geiten binnen die 500 meter. Door het relatief kleine aantal patiënten per huisartspraktijk, en beperkte spreiding in bedrijfsomvang van geitenhouderijen in de omgeving van een praktijk, is het moeilijk om naast het effect van de

aanwezigheid van een bedrijf in de 500 meter buffer een effect aan te tonen tussen bedrijfsgrootte en longontsteking bij deze patiënten.'

De bovenstaande tekstpassages verwoorden dat er in de analyses naast het effect van de aanwezigheid van een geitenbedrijf geen additioneel effect kon worden aangetoond van bedrijfsgrootte of aantal geiten in een buffer. Dit wil niet zeggen dat dit effect er niet is. Zoals in de tweede passage wordt uitgelegd, is het onderscheidend vermogen in de meta-analyse beperkt. Dit maakt het moeilijk om naast het effect van de aanwezigheid van een bedrijf in de 500 meter buffer in deze analyse een additioneel effect aan te tonen van bedrijfsgrootte. Bij de regressieanalyses zijn er vergelijkbare beperkingen in het onderscheidend vermogen, waardoor ook daar geen additioneel effect voor het aantal geiten aangetoond kon worden.

De stuurgroep VGO-III concludeert dan ook dat zij op basis van het VGO-onderzoek geen onderbouwde uitspraken kan doen over de invloed van bedrijfsgrootte op het gezondheidsrisico (longontsteking) voor omwonenden. Deze conclusie komt overeen met de beschrijving van dit vraagstuk door de Gezondheidsraad in paragraaf 2.2 van haar tweede deel-advies, Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II, van 8 december 2025. De Gezondheidsraad maakt in dezelfde paragraaf ook enkele opmerkingen over de relatie tussen bedrijfsgrootte en emissies.

Overwogen kan worden om een vervolgoopdracht te geven voor uitvoering van een breder georiënteerd literatuuronderzoek naar de relatie tussen omvang van veehouderijen en emissie van fijnstof, micro-organismen en endotoxines, zoals eerder is gedaan voor de relatie tussen "veehouderij-megabedrijven" en infectieziekerisico's [3]. Echter, er zijn ons op voorhand geen onderzoeken bekend waarin informatie over de gezondheid van omwonenden in verband kon worden gebracht met de omvang van geitenhouderijen. Het is dan ook mogelijk dat een dergelijke literatuuronderzoek niet zal leiden tot een kwantitatief dan wel eenduidig, kwalitatief antwoord.

Referenties

1. van der Giessen J, Hagenars T, IJzermans J, Van Gageldonk-Lafeber R, Smit L. *Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO-III). Actualisatie epidemiologische studies 2014-2019. Onderzoek naar longontstekingen rond geitenhouderijen 2018-2024. RIVM-rapport 2024-0167. Bilthoven: RIVM, 2024.*
2. Lotterman A, Baliatsas C, de Rooij MMT, Huss A, Jacobs J, Dückers M, Boender GJ, McCarthy C, Heederik D, Hagenars TJ, IJzermans CJ, Smit LAM. *Increased risk for pneumonia among residents living near goat farms in different livestock-dense regions in the Netherlands. PLoS One 2023; 18: e0286972.*
3. Kornalijsnijper JE, Rahamat-Langendoen JC, van Duynhoven YTHP. *Volksgesondheidsaspecten van veehouderij-megabedrijven in Nederland; zoonosen en antibioticumresistentie. RIVM-rapport 215011002. Bilthoven: RIVM, 2008*